

A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁSRÓL: KIEMELTEN A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS ANYAGI JOGI KÉRDÉSEIRE ÉS MŰKÖDÉSÉRE FÓKUSZÁLVA MAGYARORSZÁGON

ABOUT THE ARBITRATION: FOCUS ON THE SUBSTANTIVE ISSUES OF THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORT IN HUNGARY

ÜBER DAS SCHIEDSVERFAHREN: SCHWERPUNKT AUF DEN WESENTLICHEN FRAGEN DES SCHIEDSGERICHTS FÜR SPORT IN UNGARN

A választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (a továbbiakban: Vbtv.) megváltoztatta a korábbi választottbíró-sági rendszert; ugyan a Nemzeti Agrárkamara keretében működő állandó választottbíró-ságot és a Sport Állandó Választottbíró-ságot nem érintette, eljárási szabályalkotásukra azonban mégis kihatást gyakorolt. A sport, a sportszervezetek és a sportolók érdekeit képviselő, a sportéletben keletkező konfliktusok megoldását segítő alternatív vitarendezési fórum a sport-választottbíró-ság, amely a sporttal kapcsolatos ügyeket érdemben tárgyalja. Eljárása során a hagyományos, bírósági eljárásokhoz képest a felek közötti vitát professzionálisan rendezi, gyors segítséget biztosít, hiszen választottbíróként olyan személyek járnak el, akik jártasak a sportban, és gyakorlati tapasztalatuk, elméleti ismeretük mellett autentikus döntéseket tudnak hozni. A Sport Állandó Választottbíró-ság határozataival kapcsolatos ügyekben fellebbezésre nem kerülhet sor, a döntés végrehajthatósága azonnali, az érdemi határozatokat csak szűk körben lehet megtámadni a Vbtv. alapján.

The Act LX of 2017 on Arbitration changed the previous arbitration system. Though it did not affect the permanent court of arbitration operating under the Hungarian Chamber of Agriculture and the court of arbitration of sports, it had an effect on their procedural rulemaking. As the representative of the interests of the sports, sport organizations and the athletes, the court of arbitration for sport is an alternative dispute resolution entity that resolves the conflicts risen in the field of sports and deals with the sports cases. During its procedure it resolves the disputes between the parties professionally, compared to the traditional court proceedings, it offers a speedy solution because the arbitrators are experts in the field of sports who can make authentic decisions having practical experience and also have theoretical understanding. There is no appeal and only a limited range of challenging the arbitration awards, and the decisions have immediate effects.

Das Gesetz LX von 2017 über Schiedsgerichtsbarkeit hat das bisherige Schiedsverfahren geändert. Das ständige Schiedsgericht die arbeitet im Rahmen der ungarischen Landwirtschaftskammer und das Schiedsgericht für Sportarten waren davon nicht betroffen, wirkten sich jedoch auf ihre Verfahrensregeln aus. Als Vertreter der Interessen des Sports, der Sportorganisationen und der Sportler ist das Schiedsgericht für Sport eine alternative Streitbeilegungsstelle, die die im Sportbereich entstandenen Konflikte löst und sich mit den Sportfällen befasst. Während seines Verfahrens löst es die Streitigkeiten zwischen den Parteien professionell im Vergleich zu den traditionellen Gerichtsverfahren. Es bietet eine schnelle Lösung, da die Schiedsrichter Experten auf dem Gebiet des Sports sind und authentische Entscheidungen treffen können, die praktische Erfahrung haben und auch theoretisches Verständnis haben. Es gibt keine Berufung und nur eine begrenzte Anzahl von Anfechtungen der Schiedssprüche und der Entscheidungen sind sofort vollstreckbar.

1. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁSRÓL A JOGSZABÁLYI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

A választottbíró-ság¹ sajátos alternatív vitarendezési fórumként lehetővé teszi a szemben álló felek számára, hogy maguk dönthessék el az ügy tárgyára figyelemmel, milyen szakmai ismeretekkel rendelkező bírák le-

gyenek kijelölve speciális jogvitájuk elbírálására. „A választott bíráskodás az igazságszolgáltatás sajátos formája, amikor a felek törvényi felhatalmazás alapján az állami bíróság helyett »civil«, különleges bíróságot, a választott bíróságot választják.”²

²Sárközy Tamás: A választott bíráskodás státuszkérdéseiről az új választott bírósági törvény alapján. *Jogtudományi Közlöny*, 2018/1, 39, https://www.mokk.hu/regiodal/pdf/linkgyujto/jogtudomanyi_kozlony/2018_Jogtudomanyi_Kozlony_01.pdf.

¹A választottbíró-ság, a választott bírák előnyeiről lásd Béky Ágnes Enikő: Alternatív vitarendezés a sport világában. *Magyar Jog*, 2013/5, 296.

Általánosságban a választottbíró-sági eljárás igénybe vételére a magyar jogszabályi felhatalmazás értelmében akkor nyílik lehetőség, amikor azt a felek a bírósági út helyett kikötötték, vagy választottbíró-sági szerződés rendelkezik arról, speciális esetben pedig jogszabályi felhatalmazás alapján válnak a felek az eljárásra jogosulttá.

A választottbíráskodásról szóló korábban hatályos 1994. évi LXXI. törvény helyébe 2018. január 1. napjával lépő Vbtv.-t az Országgyűlés 2017. május 30-án 136 igen, 2 nem szavazattal, 29 tartózkodás mellett fogadta el. Az új törvény a korábbi választottbíró-sági rendszerre is hatást gyakorolt, hiszen az új jogszabályi rendelkezés értelmében a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíró-ság és az Energetikai Állandó Választottbíró-ság 2017. december 31. napjával megszűnt. Ezek tevékenységét 2018. január 1. napjával a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (a továbbiakban: MKIK) mellett működő Állandó Választottbíró-ság látja el. A jogszabályi változás azonban közvetlenül nem érintette a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara keretében működő állandó választottbíró-ságot és a Sport Állandó Választottbíró-ság működését sem.

2. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁSRÓL ÉS ANNAK TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEIRŐL³

Elsőként az 1868. évi LIV. törvénycikk született meg a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában és tartalmazta a magánbíró-sági ítéletek elfogadásának lehetőségét, amely alapján kölcsönös szerződés alkalmazásával a választottbíró-ság dönthetett a polgárok peres ügyeiről. A tőzsdei választottbíráskodásról szóló 1881. évi LIX. törvénycikk⁴ választottbíráskodási, választottbíró-sági szerződést még nem igényelt, elégségesnek bizonyult alávetési nyilatkozat is, amennyiben az ügyletek a budapesti értéktőzsdén, árutőzsdén vagy vidéki termény- és gabonaházakban kerültek megkötésre.⁵ A polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk a választottbíró-sági eljárást európai színvonalon szabályozta a 767–788. §-aiban, a német és az osztrák mintát követve önálló címet is szentelt a választottbíráskodásnak. Az 1952. évi III. törvényben, az első Pp.-ben a választottbíráskodásról nem volt rendelkezés, azonban a Ppé. néhány szűk korlátok közé szorított szabályt a 17–20. §-aiban tartalmazott. A III. Ppn., az 1972. évi 26. törvényerejű rendelet kiegészítette a Pp.-t a XXIV. fejezettel, amely öt paragrafusban (360–364. §) rendelkezett a választottbíráskodásról.

Az első önálló jogszabály, amely a választottbírásko-

³A további történeti áttekintésről lásd még Szekeres Diána: Sport választottbíráskodás. *Gazdaság és Jog*, 2018/7–8., 25–34.

⁴Módosította az 1868. évi LIV. törvénycikket.

⁵Attila Harmaty: *Questions of arbitration in the Hungarian Law, The arbitration*. Milano, 1991, 184–185. Idézi Wallacher Lajos: Előkészítő tanulmány a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény tervezetéhez, előkészítő tanulmány. In Kecskés László – Wallacher Lajos: *Választottbíráskodás. A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény, annak indoklása és előkészítő anyagai*, 1995, 102.

dásról szól, a 8/1978. (XII. 5.) IM rendelet volt, amely a gazdálkodó társaságok között fuvarozási és vállalkozási szerződésből származó jogvitákban eljáró választottbíró-ságra mint különleges, *ad hoc* bíróságra vonatkozó szabályokat tartalmazta. A gazdasági társaságok jogvitáiról pedig a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény 18. §-a rendelkezett.⁶ Az 1959. évi IV. törvény, a Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: régi Ptk.) 1993. évi módosítása (az 1993. évi XCII. törvény) a választottbíró-sági eljárást a Ptk. 7 § (2) bekezdésével való kiegészítéseként már szerződéses jogviszonyok esetében is lehetővé tette. A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény értelmében a felek akkor köthettek ki választottbíró-sági eljárást, amennyiben valamelyik fél gazdasági tevékenységgel hivatásszerűen foglalkozott, és a vita e tevékenységgel kapcsolatosan merült fel. További feltétel volt, hogy a felek a vita tárgyáról szabadon rendelkezhetnek és az eljárást szerződésben kikötötték [rég. Vbtv. 3. § (1) bekezdés]. A választottbíró-sági tevékenységet 2018. január 1. napjától a 2017. évi LX. törvény szabályozza, ezt megelőzően, valamint a folyamatban lévő ügyekre nézve az 1994. évi LXXI. törvény rendelkezéseit kell(ett) irányadónak tekinteni. Az új törvény értelmében kereskedelmi jogviszonyokban felmerült jogvitákat választottbíró-ság elé lehet vinni, amennyiben a felek így rendelkeznek választottbíró-sági szerződésben [Vbtv. 3. § (1) bekezdés 1. pont].

3. A MAGYAR KERESKEDELMELI ÉS IPARKAMARA ÁLTAL MŰKÖDTETETT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGRÓL⁷

A Pénz- és Tőkepiaci Választottbíró-ság és az Energetikai Állandó Választottbíró-ság megszűnésével a két választottbíró-ság hatáskörébe tartozó ügyek a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő állandó választottbíró-ság hatáskörébe kerültek át.

A választottbíró-ság élén egy hétagú elnökség áll, amelyből az elnököt és két tagot az MKIK, egy tagot a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal, egyet a Magyar Ügyvédi Kamara, további egy-egy tagot pedig a Magyar Bankszövetség, valamint a Budapesti Értéktőzsdé Zrt. delegál. Az elnökség működését 2018. január 1-jén öt taggal kezdte meg, mivel a két delegáló pénzügyi szervezet részéről akkor még nem került sor elnökségi tag jelölésére. 2018. február 1-jén jelent meg az elnökség hatályba léptetett és közzétett ügyrendje (a felkért prof. dr. Varga István szakértelmével), amely a Kereskedelmi Választottbíró-ság elnökségének (az elnök, az elnökhelyettes, az elnökségi tagok), továbbá a titkárság – mint a választottbíró-ság ügyintéző szerve-

⁶Wallacher: *l. m.*, 100–103.

⁷Közlemény a választottbíró-sági rendszer átalakításáról. *Gazdaság és Jog*, 2018/4, lásd továbbá Burai-Kovács János: Mely okok miatt született meg a választottbíráskodásról szóló új 2017. évi LX. törvény? A választottbíró-ságok működésének eddigi tapasztalatairól. In Benisné Györfly Ilona (szerk.): *Negyvenharmadik Jogász Vándorgyűlés*. Zalakaros, 2019. október 10–12., Budapest, 2019, 181–197.

– feladatait határozza meg. Az ügyrend sajátossága, hogy igazodik mind az új választottbírói törvényhez, mind az UNCITRAL nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásról szóló mintatörvényéhez is. Az új eljárási szabályzat az új díjszabályzatot is tartalmazza mellékletében, csakúgy, ahogyan a közvetítői eljárási szabályzatot is magában foglalja. A Választottbírói Testület a Választottbírói Ajánlási Listán (2018–2021-es időszakra vonatkozóan) szereplő választottbírákból áll, és az elnökség véleményező-tanácsadó szerve, amelynek e feladata ellátására Összbírói Értekezlet formájában kerül sor. A Választottbírói Ajánlási Lista összetétele az alábbiak szerint oszlik meg:⁸ az általános választottbírói lista 89 magyar és 44 külföldi választottbíró nevével tartalmazza, amelyhez hozzákapszódik a pénz- és tőkepiaci szekció 54 főből, valamint az energetikai szekció 37 főből álló választottbírói listája. A listák közötti átjárhatóság biztosított, és egyes választottbírák több listán is szerepelhetnek. A felek számára adott a lehetőség, hogy nemcsak az ajánlási listán szereplők közül válasszanak, mivel a 70 év fölötti választottbírák felvételére a törvényi tilalom folytán nem kerülhetett sor. Az új szabályozás hatálybalépésével a 2018. január 1-je után indított ügyekben már az új Vbtv. és az új eljárási szabályzat elemei érvényesülnek.

Az új Vbtv. a választottbíráskodás intézményrendszerét átalakítva új speciális elemeket vezetett be a választottbírói eljárásba, amellyel gyökeres változtatásokat hívott életre, olyan új elemek megjelenésével, mint például az előzetes, illetve az ideiglenes intézkedés, a beavatkozás, az eljárásújtás, és a státuszkérdések alapvető változása is bekövetkezett. Főszabályként bizalmas jellegénél fogva a választottbírói eljárás során elhangzott információk az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény értelmében a felek üzleti titkát képezik. A választottbírói eljárás a rendes bírósági eljárásnál már csak azért is gyorsabb, mivel nincsen helye fellebbezésnek a megszűlető ítélettel szemben. A választottbírói ítélet rendes bírói úton csak az ítélet érvénytelenítése iránt indított perben vizsgálható felül.

Szintén az eljárást gyorsíthatja, hogy a közvetítői tevékenységről megalkotott 2002. évi LV. törvény a polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésének elősegítése érdekében biztosítja, hogy a választottbírók külön szabályozhassák a választottbírói eljárás során lefolytatandó közvetítést – a közvetítői törvény rendelkezéseitől eltérően –, illetve azt, hogy egyeztető-közvetítő eljárás lefolytatására kerüljön sor a választottbírói eljárás során.

A Vbtv. 58. §-a értelmében az állandó választottbírói eljárás a választottbírói közvetítő eljárásra a Vbtv.-vel és az UNCITRAL 2002-es nemzetközi kereskedelmi békéltetéséről szóló mintatörvényével összhangban álló szabályzatot alkothat.

A 2004. évi I. törvény, a Sporttörvény (a továbbiakban: St.) alapján működő Sport Állandó Választottbíró-

ság a Vbtv. 59. § (2) bekezdése értelmében kikerült a kereskedelmi választottbíráskodás köréből. A sportszövetségek és tagjaik között fennálló jogviták során, így a szponzorálás-reklámozás körében előfordulnak azonban sajátos kereskedelmi jogviták is. A felek számára adott a választási lehetőség ilyen esetben a kereskedelmi, illetve a sport állandó választottbírói eljárás között. Azonban, ha az St. alapján sportfegyelmi, indulási jog kapcsán egyoldalúan a választottbírói eljáráshoz lehet fordulni, a Kereskedelmi Állandó Választottbírói eljárás igénybevétele nem lehetséges.

4. A NEMZETI AGRÁRGAZDASÁGI KAMARA MELLETT MŰKÖDŐ ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGRÓL⁹

Az agrárterületen 2013 márciusában alakították meg és 2017 decemberében választották újjá a testületet.

A Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló 2012. évi CXXVI. törvény 32. § (1) bekezdése értelmében a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (a továbbiakban: NAK) a választottbíráskodásról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban állandó választottbírói eljárást működtet. Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése kimondja, hogy választottbírói eljárásról csak az agrárkamara mellett működő választottbírói eljárást lehet ki az agrárkamara tagjai közötti agrárgazdasági tevékenységgel összefüggő szerződésben, azzal, hogy az ellentétes választottbírói eljárás kikötés semmis.

A NAK országos küldöttgyűlése öt évre titkosan választja a választottbírókat [32. § (1) bekezdés]. Függetlenségük biztosítékai közé tartozik, hogy a testület elnökét a NAK elnöke javasolja, és a választottbírói testület választással jön létre. Elnökének javaslatára az elnökhelyetteseket, illetve az elnökség tagjait a választottbírói testület választja meg. (Az elnök és az elnökhelyettesek díjazásban részesülnek.)

A bevételektől függetlenül a működéséhez szükséges pénzügyi feltételeket a Kamara biztosítja. A Kamarát külön regisztrációs díj-fizetési kötelezettség nem terheli, csak a választottbírók honoráriumai, azok közterhei, valamint az eljárási illeték megfizetése szükséges.

Az eljárást a választottbírói testület maga állapítja meg, amelyhez külön jóváhagyás nem szükséges. Ez jelentős különbség az egyes választottbírói eljárások eljárási rendjének szabályozása között.

A választottbírói eljárás ítélezéséhez tartozó ügypályák köre kiterjed az agrárgazdasági tevékenységre, a földtulajdonnal és a földhasználati szerződéssel kapcsolatos jogvitákra. Ezen ügypályákban az alvetés csak a NAK mellett működő Állandó Választottbírói eljárás irányába tehető meg, vagy rendes bírósági úton vehető igénybe. Sajátossága az eljárásának – hasonlóan a sport területéhez –, hogy választottbírókat csak a választottbírói listáról lehet választani.

⁹ Mikó Zoltán: A választottbírói eljárások működésének eddigi tapasztalatairól. In Benisné Györfly (szerk.): *I. m.*, 198–202.

⁸ Lásd <https://mkik.hu/valasztottbiro-ajanlasi-lista-hatalyos-2018-2021-20200301-tol>.

Az ítélezést háromtagú tanácsban vagy egyesbíróként látják el a választottbírák. Az eljárás időtartama maximálisan 6 hónap (eljárási szabályzat 12. §), de a gyakorlatban általában 2–4 hónap alatt lezárulnak az ügyek.

Az eljárási szabályzat tartalmaz továbbá ún. eljárást könnyítő rendelkezéseket, mint a hiánypótlás, egyezség jóváhagyása, továbbá eltörölték a regisztrációs, valamint az adminisztrációs díjak körét. Az utóbbiakat a testület állja a befizetett tagdíjakból szolgáltatásként. A testületet a jogi szakkérdések területén a speciális hozzáértés jellemzi. Többfeladatként pedig jogalkotási feladatok is megjelentek, mint a határidős gabonapereket, az öröklést és a családi mezőgazdasági vállalkozásokat érintő szabályozások kidolgozása.

A NAK mellett működő Állandó Választottbírói eljárást szervezte a Választottbírói Testület, amely a legfőbb döntéshozói fórum, a választottbírói eljárást elnöke, akinek a munkáját két elnökhelyettes is segíti, valamint a titkárság. A testület tagjai a választottbírói névjegyzékben szereplők, jogosítványait összbírói értekezlet formájában gyakorolja.

Az elnököt a választottbírói névjegyzékben szereplő személyek közül a NAK elnökének javaslatára a testület választja meg, nyílt szavazással öt évre. Az elnökhelyetteseket szintén öt évre választja a testület a választottbírói eljárást elnökének javaslatára. A két elnökhelyettes közül az egyik általános elnökhelyettesi feladatokat lát el (helyettesíti az elnököt annak akadályoztatása esetén), míg a másik a joggyakorlat elemzéséért felelős. Az elnökséget az elnök, az elnökhelyettesek és a választottbírói névsorból választott legfeljebb hat fő alkotja. Az elnökség évente egy-két alkalommal ül össze és a költségvetési ügyekben véleményt nyilvánít, az eljárási szabályok módosítására javaslatot tesz, ajánlásokat dolgoz ki az alkalmazandó bírság összegére és jogi szakmai álláspontot alakít ki az elnök felkérésére.

A választottbírói eljárás a jogvita békés rendezését célzó egyeztető-közvetítő eljárást folytathat le a vitában álló felek között, amennyiben még a választottbírói eljárás nem indult el, azon ügyekben, amelyekre a választottbíráskodásról szóló törvény hatásköre kiterjed, abban az esetben is, amennyiben a felek nem kötöttek választottbírói megállapodást. A gyorsított eljárást illetően ún. szabályzat elfogadására került sor.

A választottbírói eljárás – a teljesség igénye nélkül – a Vbtv. szerinti rendes eljárás. A tárgyalás fő szabályként nem nyilvános. Az eljárás ítélettel vagy a választottbírói eljárás végzésével zárul.

A fentiekben szót ejtettünk az MKIK mellett működő választottbírói eljárásról és a NAK mellett működő Állandó Választottbírói eljárásról, most pedig a sportjogi alternatív vitarendezés módjáról, valamint a Sport Állandó Választottbírói eljárásról essék pár szó – kicsit részletesebben. A terület külön kiemelendő, hiszen alapvetően a jogtudósok között a mai napig vita van arról, hogy a sportjog érdemel-e külön legitimitást vagy sem. Megvan-e a sportjog *differentia specificája* vagy nincs?

5. A SPORTJOGI VITARENDEZÉS JELLEMZŐ SAJÁTÓSÁGAIRÓL

Klaus Vieweg a sportjogot „kétpályájú struktúráként”, „keresztmetszet-anyagként”, „kifejezetten komplex, toldozott-foldozott szabályhalmazként” definiálja, egyrészt az állami szabályozási jellemző jegyek folytán, másrészt pedig a sportszervezetek önszabályozó tevékenységéből álló jogszabályanyag kapcsán. Az állami jog a sport területét sokáig nem vonta szabályozása alá, az önszerveződés a sportban mindig is erőteljes volt, az önszabályozás lehetőségével egyetemben.¹⁰

A sportjogi terület¹¹ mint különleges jogág jellemző sajátossága, hogy az állami és a civil szféra (valamint a nemzeti és nemzetközi sportszövetségek) szabályozásának jogi jellege az állami sportra vonatkozó jogszabályokat, a szakszövetségi magatartási előírásokat és a sportot érintő játékos szabályozását is magában foglalja. Ezen szabályok azonban nem köthetőek az állami szabályrendszerhez, formális értelemben a szabályzatok nem jogszabályok, az azonban nem kizárt, hogy az állam elismerje őket. Ez megvalósulhat egyrésztől törvényességi felügyeleti joggyakorlás alkalmazásával a szakszövetségek és sportszövetségek felett, másrésztől pedig a szabályzatok alkalmazása során keletkezett jogviták állami vagy választottbírói jogérvényesítésével; valamint a bírósági joggyakorlatban a szövetségi szabályzatok közvetlenül is hivatkozottak. Az állami szankció lehetőségként speciális jelleggel fennáll, amennyiben azonban a sport világában a sportolók és a sportszervezetek alvetik magukat a sportszövetségek és a sport-választottbírói jogvitarendezési eljárásnak, úgy lényegében az állami bírósághoz fordulás igényérvényesítési lehetőségéről le is mondanak. Ez csupán részben értendő így, hiszen maga a végrehajtóhatóság állami kényszert is igényel.¹² Klaus Vieweg professzor olvasatában: „A sportnak ott kell a behatást az állami jog számára megtiltania, ahol a sport maga tárgyiasabb és hatékonyabb megoldási utakat képes biztosítani.”¹³ Sárközy Tamás professzor Fritz Nicklish-re is hivatkozva vallotta,¹⁴ hogy fő szabályként a sport-

¹⁰ Mihályi Zsolt Apór: *Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvitái*, <http://kodifikator.hu/letoltes/category/6-2012-évi-ii-szam?download=34:mihalyi-zsolt-apor-jogalkotas-a-sportban,55.,64.>

¹¹ A sportjog kialakulásának folyamatáról bővebben lásd Nemes András: *Jogi- és sportjogi ismeretek. Egyetemi tankönyv*. Budapest, HVG-ORAC, 2011; Princzinger Péter: *Sportjog I. A sportjog közjogi alapjai. Jogi Kari Jegyzetek sorozat*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2010; Miskolczi-Steuer Annamária – Princzinger Péter – Rippel-Szabó Péter (szerk.: Princzinger Péter): *Sportjog II. A sport magánjoga. Jogi Kari Jegyzetek sorozat*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2011, valamint Sárközy Tamás sportjogi munkássága.

¹² Mihályi: *I. m.*, 60.

¹³ Klaus Vieweg *A sportjog büvöletében – a német jog szemszögéből*. A „Zur Einführung – Sport und Recht” („Bevezetésül – sport és jog”) című cikke (JuS 1983, 825) aktualizált és jelentősen kibővített változata. Az első feldolgozás 2007. augusztus 9-én, a második kiadás 2010. szeptember 1-jén készült el. Lásd <http://www.irut.jura.uni-erlangen.de/Forschung/Veroeffentlichungen/OnlineVersionFaszinationSportrecht/FaszinationSportrechtUngarisch.pdf>, 1–58.

¹⁴ Lásd továbbá F. Nicklish: *Inhaltskontrolle von Verbandswesen*. Heidelberg, 1982; K. Stern: *Die Grundrechte der Sportler*, A. F. Schroeder – H. Kaufmann (Hrsg.): *Sport und Recht*. In Sárközy

jogi viták elbírása nem igényli az állam beavatkozását a sportszövetségek, sportegyesületek belső egyeztetési folyamataiba, becsületbíráskodási tevékenységébe. Mindazonáltal a sportolói alapjogok megsértése és a jogsértő magatartások tanúsítása, így a szabálysértési és büntetőjogi jogsértések sem engedhetők meg. A sportjogi választottbíróóság így Sárközy Tamás olvasatában az önszabályozás és az állami szabályozás józan kompromisszumaként jelent meg: egyszerre biztosítva külső és belső vonatkozásban is a jogállami elvek sportban történő érvényesülését, miközben egyúttal kötődik a sport intézményes önszabályozó rendjéhez is. A sport-választottbíróóság e tekintetben az egyesületi választottbíráskodás előfutárának is tekinthető. Sárközy Tamás fennem hirdette, hogy a jogi szabályozás nem képes megoldani a sport minden gazdasági-mentális problémáját, arra viszont képes, hogy a sport számára megfelelő intézményes keretrendszert teremtsen a sporttevékenységet úgynevezett állami „játékszabályokkal” vegye körbe. Ily módon az állami jogi szabályozás kiegészítő jellegű a civiljogi sportszervezetek-sportszövetségek alapszabályi-versenyszabályzati rendelkezései mellett. Ténylegesen a sportolók, sportegyesületi tagok, sportvállalkozási tulajdonosok és sportszövetségi tagok jogügyleti akarata a sport szabályozásának lényege.¹⁵

A gazdasági-üzleti élet és kiemelten a sportélet szereplői az eljárás keretében maguk dönthetnek annak alapvető kérdéseiről, így a választottbírók jelölése mellett megválasztható az eljárás székhelye, a nyelv, az alkalmazandó anyagi és eljárási szabályok köre is. A sportjogban a polgári per alternatívájaként a választottbíróági eljárás a felek számára a bírósághoz való fordulás jogának gyakorlását lehetővé teszi, és azt is, hogy a felek közötti jogvita elbírálásra kerüljön valamennyi elemében egy eljárás keretében.

Az üzleti és sportélet sajátossága a rugalmasság, amelyet a felek azon joga biztosít, hogy maguk állapodjanak meg bizonyos eljárási kérdésekben a jogszabály keretei között, szemben a rendes bírósági eljárással.

6. A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG

A sportról szóló 2000. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: korábbi St.) a sport szükséges mértékű piacosításával összefüggő jogi alapokat a Sport Állandó Választottbíróóság felállításával is igyekezett az alapvető nemzetközi tendenciákat figyelembe véve meghonosítani. A fentiek értelmében is tehát az önszabályozás kontra állami szabályozás józan kompromisszumaként a sportjogi választottbíráskodás egy belső és külső elemeket is felvonultató jogvitarendezési módként jelenik meg, amely a jogállami elvek sportban történő érvényesülését a sport intézményes önszabályozó rendjéhez kötődve valósítja meg.

Az St. a sportszféra sajátos vitarendezési mechanizmusát a Sport Állandó Választottbíróósággal ismeri el, amely a rendes bírósághoz fordulás jogával párhuzamosan, akár opcionálisan is igénybe vehető. A magyar sport egészére kiterjedő intézményes választottbíróóság a Sport Állandó Választottbíróóság, amelynek működése a mindenkor hatályos választottbíráskodásról szóló törvény értelmében valósul meg.

A Sport Állandó Választottbíróóságot az egyéb „sportbíróóságoktól” is el kell választani, hiszen bizonyos mértékben a sportegyesületekben, kiemelten pedig a sportszövetségekben is jelen lehetnek ún. „bizottságszerű szervek”, amelyek belső egyeztetést, kvázi „becsületbíráskodást” folytathatnak le.¹⁶

6.1. A hatáskör

Az egész magyar sportra kiterjed a Sport Állandó Választottbíróóság hatásköre – függetlenül attól, hogy a MOB keretén belül működik –, választható a nem olimpiai világsportban, a diák- (hallgatói) sportban, a fogyatékkal élők sportjában és a szabadidősport területén egyaránt. A hatásköri kérdéseket az St. 47. § (1)–(2) bekezdései szabályozzák, mint a sporttal kapcsolatos jogviták vagy a kiemelt ügyek eseteit figyelembe véve. A két szabályozási terület: a hagyományos választottbíráskodásnak megfelelő, a felek választottbíróági kikötése alapján a választottbíróóság elé kerülő ún. alávetéses ügyek köre, valamint a választottbíróági szerződés nélkül, egyoldalúan a választottbíróóság elé vihető ügyek köre.

Fő szabályként a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata alapján egyezség létrehozására törekedve az St. 47. § (1) bekezdése értelmében a választottbíráskodásról szóló törvény rendelkezései szerint az alábbi, sporttal kapcsolatos ügyekben a Sport Állandó Választottbíróóság a törvényben megállapított eltérésekkel jár el, azaz a választottbíróóság megállapodás alapján választottbíróóság elé vihető ügyek, tehát az ún. hagyományos ügypusok a következők:

1. *A sportszövetségek és tagjaik közti, illetve a sportszövetség tagjainak sportszövetségi tagságához kötődő egymás közti ügyei*, amennyiben a jogvita a sporttal kapcsolatosan merül fel. Például a sportszövetség valamely szerve határozatát a tag a nyitva álló jogvesztő határidőn belül megtámadja, vagy amennyiben a sportszövetség és a sportszövetségi tag sportszervezet között jogvita a szponzorálási szerződéseik ütközése miatt támad fel. Ezen rendelkezés nemcsak az országos sportági szakszövetségekre, valamint sportági szövetségekre, hanem valamennyi sportszövetségre is kiterjed.

2. *A sportszövetségek és a sportolók, valamint sportszakemberek közötti, sporttal kapcsolatos jogviták esete*. Leggyakrabban a válogatott keretek tagjai, valamint edzői tekintetében merülhetnek fel, hiszen a válogatottak esetében a sportszövetségek minősülnek sportszervezetnek az St. rendelkezése alapján.

¹⁶ Lásd Sárközy: *I. m.*, 29.

3. *A sportszervezetek (idetartoznak: a sportegyesületek és a sportvállalkozások) vagy a sportolók (sportszakemberek) közötti, sporttal kapcsolatos jogviták esetén*. A Vbtv. általános szabályai szerint választottbíróági eljárásra csak abban az esetben kerülhet sor, amennyiben a felek az eljárás tárgyáról szabadon rendelkezhetnek és helye van polgári bírósági eljárásnak. Ilyen esetnek minősül a sportegyesületek és tagjai, valamint a sportegyesületek (kivételesen sportvállalkozások, utánpótlás-fejlesztő alapítványok) és az ún. szerződéses kapcsolatban álló sportolók közötti esetkör.

A Vbtv. meghatározza, hogy milyen ügyeket nem lehet választottbíróóság elé vinni, mint például a munkajogi, illetve fogyasztóvédelmi ügyeket. A Vbtv. 1. § (3) bekezdése értelmében a sport-választottbíráskodás esetében sem lehet a hivatásos sportolók munkaviszonyával összefüggő ügyeket a Sport Állandó Választottbíróóság elé vinni. Amennyiben sportszövetség, illetve sportegyesület alapszabályban maga és a tagjai közötti vitában előírja a választottbíróósági utat, akkor az az új eljárási szabályzat alapján a külön választottbíróósági szerződést pótolja. A sportszövetség, valamint a sportegyesület tagjai egymás közti vitájában a választottbíróósági kikötés ilyen esetben is szükséges Sárközy Tamás véleménye szerint.

4. *A Magyar Olimpiai Bizottság, valamint tagjai közötti, sporttal kapcsolatos jogviták köre*. A törvény a sportköztestületek közül kizárólag a Magyar Olimpiai Bizottságot (a továbbiakban: MOB) említi, így a további sportköztestületek és tagjaik közti jogviták a sport-választottbíráskodás törvény által meghatározott köréből kimaradnak.

A fentiekben részletezett választottbíróósági kikötés, azaz a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata alapján a Sport Állandó Választottbíróóság elé kerülő ügyekben a sport-választottbíróóság az általános választottbíróósági törvény szabályozása alapján a sporttörvényben megállapított kivételekkel jár el, a Vbtv.-nek az 50–63. §-aiban foglalt kereskedelmi választottbíróóságra megállapított rendelkezéseit azonban nem alkalmazza. Kérelmre eljárhat a Sport Állandó Választottbíróóság az St. 47. § (2) bekezdése szerint:

– az érintett sportoló, sportszakember, sportszervezet, valamint sportszövetség versenyengedély kiadására és visszavonására vonatkozó,
– igazolási és átigazolási, továbbá sportfegyelmi, valamint
– az indulási joggal kapcsolatos ügyekben is, amennyiben bírósági eljárásnak is helye van. A Vbtv. rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, amennyiben az St. eltérően nem rendelkezik, ez alól a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata kivétel.

Az egyoldalúan a Sport Állandó Választottbíróóság elé vihető ügycsoportok a következők:

1. *A sportolók igazolási, átigazolási, az ezzel kapcsolatos versenyengedély kiadásával és visszavonásával összefüggő ügyekben a sportszövetségben lefolytatott*

kétfokozatú eljárás lefolytatását követően 30 napos jogvesztő határidővel az érintett sportoló, illetve sportszervezet a sportszövetséggel szemben a Sport Állandó Választottbíróósághoz fordulhat. A jogszabály szövege nevesíti ugyan a sportszakembert is, akinek azonban nem merülhet fel igazolási-átigazolási ügye.

2. *A másodfokú fegyelmi határozat, kizárólag az St. 14. §-ában felsorolt súlyosabb fegyelmi büntetéseket tartalmazó sportszövetségi határozattal szemben* (pl. megrovásnál nem). E fegyelmi büntetések közé tartoznak a sportoló, sportszakember esetében a pénzbüntetés, valamint versenyen, edzésen történő részvételtől való eltiltás, illetve az átigazolásból történő kizárás. Sportszervezet esetén a fegyelmi büntetések közé tartozik a pénzbüntetés, a versenyrendszerből történő kizárás, a nemzetközi versenyeken való részvételtől történő eltiltás, a pályaválasztási jog megvonása, a zárt kapus mérkőzés elrendelése, valamint a sportszövetség által adható juttatások csökkentése vagy megvonása. Az ilyen fegyelmi büntetés kiszabása esetén a sportoló, a sportszakember, valamint a sportszervezet 30 napos jogvesztő határidőn belül egyoldalúan nyújthat be keresetet a Sport Állandó Választottbíróósághoz.

3. Amennyiben a sportszövetség valamely sport-szervezettől megtagadja a bajnokságban vagy versenyrendszerben való indulási jogot, a sportszervezet 30 napos jogvesztő határidőn belül a határozat kézbesítésétől számítva megtámadhatja a sportszövetség határozatát a Sport Állandó Választottbíróóságnál.

A fenti három esetkör az érintett felperes számára választási lehetőséget biztosít az állami bírói út, illetve a választottbíróósági eljárás igénybevétele között. Az egyoldalúan választottbíróóság elé vitt ügyekben az általános választottbíróósági szabályok jó része nem alkalmazható, mint például az sem, hogy a felek ilyen ügyekben egyezsége tudnának törekedni.

A sport világában a vitás felek elsősorban a szövetségek szabályzataiban előírt szervekhez kötelesek fordulni, amennyiben vitás ügyeik rendezéséhez a jogvita eldöntésére van szükség. Amennyiben a vita bírósági útra terelődne, annyiban a felek alávetik magukat a Sport Állandó Választottbíróóság kizárólagos illetékességének.

A sportszövetségi bizottságok határozatai a Sport Állandó Választottbíróóságot nem kötik a felek jogvitájának elbírálásában. A sportegyesületek helyzete speciális a tekintetben, hogy esetükben az alapszabály vagy a jogvitában érintett személyek megállapodása akként rendelkezhet, hogy a tagsági jogviszonyból, a sportegyesület vagy önálló jogi személy szervezeti egységei és a tagok egymás közötti jogviszonyából eredő jogvitákra kikötik a Sport Állandó Választottbíróóság eljárását. Az új Ptk. hatálybalépéséig (2014. március 15.) a Sport Állandó Választottbíróóság eljárására csak akkor kerülhetett sor, amennyiben azt a felek elfogadták, illetve kölcsönös alávetési nyilatkozat megtételére sor került.

Tamás (szerk.): *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. Budapest, HVG-ORAC, 2015, 29, 38.

¹⁵ Lásd Sárközy: *I. m.*, 29.

6.2. A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbírórság Eljárási Szabályzatában foglalt rendelkezések a teljesség igénye nélkül¹⁷

A Vbtv. értelmében a 2012. június 18-tól hatályos eljárási szabályzatot hatályon kívül kellett helyezni, új eljárási szabályzatot kellett elfogadni, amelyre 2019. május 31-i hatállyal sor került. Megjegyeznénk, hogy a két „kisebbségi” különálló választottbírórság, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara mellett működő Állandó Választottbírórság, valamint a Sport Állandó Választottbírórság új eljárási szabályzata jelentős hasonlóságokat mutat.

A szabályzat preambuluma értelmében: a sport nyilvánvaló előnyei mellett – így különösképpen a versenysport – kiválthat konfliktusokat is, amelyek megszüntetése érdekében az egyéni és közösségi érdekek érvényesülése mentén kell eljárni. A sport közegét érintően kialakult eltérő álláspontok gyors és szakszerű tisztázása, feloldása és rendezése a cél. A sport sajátossága, hogy teremtheti, de egyúttal meg is oldhatja a területén keletkező vitás helyzeteket. A választottbírórsági eljárás a felek kölcsönös megállapodására, megegyezésére fókuszál, *ultima ratió*ként pedig a választottbírórsági eljárás megindítására, a döntéshozatalra sor kerül, az eljárási szabályzatban (a továbbiakban: ESZ) rögzített mód és eljárásrend szerint, amely alapján a felek az eljárásnak a pártatlanság, a szakszerűség és a gyorsaság alapelvei mellett vetik alá magukat.¹⁸

A jogintézményt a már taglalt St. 47. §-a mellett az ESZ tartalmazza, amelyet a bírák együttesen az St. 47. § (7) bekezdése értelmében állapítanak meg, azaz a döntés a Sport Állandó Választottbírórság saját privilégiuma, a szabályzat hatálybalépéséhez azonban a MOB elnökének előzetes jóváhagyása szükséges.

6.3. A választottbírórsági kikötésről

Választottbírórsági eljárásnak a lentiekben *tárgyalt kivételek mellett akkor van helye, ha:*

- a választottbírórság az St. szerint hatáskörrel rendelkezik,
- a felek kikötötték választottbírórsági szerződésben az eljárást,
- a felek az eljárás tárgyáról szabadon kívánnak rendelkezni.

Mód nyílik az ESZ vonatkozó 1. § 4. pontja értelmében az St. 47. § (2) rendelkezésére történő utalással az eljárás lefolytatására – vagy a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata alapján egyezség létrehozására – az alábbi esetekben:

1. Az St. 3. § (6) bekezdése alapján, amennyiben a sportszövetség erre jogosult szerve megtagadja a versenyengedély kiadását, akkor a megtagadó határozat kézhezvételétől számított 8 napon belül a kérelmező

panaszt nyújthat be a sportszövetség elnökségéhez a határozati döntéssel szemben. Amennyiben az elnökség annak benyújtásától számított 15 napon belül a panasznak nem ad helyet, a kérelmező igényérvényesítés céljából a bírósághoz vagy a választottbírórsághoz fordulhat keresettel a sportszövetség határozatával szemben, a kézbesítéstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül. Ez a rendelkezés irányadó a versenyengedély visszavonására, az igazolással, valamint az átigazolással kapcsolatos jogvitákra is.

2. Az St. 14. § (2) bekezdése alapján az érintett keresettel bírósághoz vagy választottbírórsághoz fordulhat a sportszövetség által a versenyzővel szemben kiszabásra került:

- pénzbüntetéssel,
  - a sportszövetség versenyrendszerében szervezett, vagy a sportszövetség, sportszervezet versenynaptárában egyébként szereplő versenyen, és a sportszervezet, sportszövetség által szervezett edzésen, edzőtáborban való részvételtől történő – akár végleges időtartamú – eltiltással,
  - a legfeljebb két évre történő kizárásként az ideiglenes vagy végleges átigazolásból fegyelmi vagy doppingbüntetés kiszabásával, illetve legfeljebb két évre történő kizárásként az ideiglenes vagy végleges átigazolásból fegyelmi vagy doppingbüntetésként kiszabott másodfokú fegyelmi büntetéssel szemben a határozat kézbesítésétől számított 30 napos jogvesztő határidővel.
3. A nemzetközi minősítésű sportoló doppingellenes jogerős sportfegyelmi büntetéssel szembeni eljárása során a CAS-hoz fordulásról¹⁹ való rendelkezéssel összefüggésben.

4. Az St. 13. § (3) bekezdés a), b), e), f), i)–l), n) és o) pontjai alapján sportfegyelmi büntetésként a sportszervezet vonatkozásában a sportág jellegére figyelemmel:

- a sportszövetség által adható juttatások csökkentése vagy megvonása;
- legfeljebb tizenkét havi időtartamra a sportrendezvény nézők nélkül, zárt sportlétesítményben történő megtartásának előírása, vagy szektor lezárásának elrendelése;
- a pályaválasztás jogának legfeljebb tizenkét hónapra történő megvonása;
- legfeljebb kétévi időtartamra a nemzetközi sportrendezvényen történő részvételtől eltiltás;
- a meghatározott számú versenyből vagy a versenyrendszerből, a hivatásos, vegyes vagy amatőr bajnokság egészéből történő (akár végleges időtartamú) kizárás;
- a másodfokú fegyelmi büntetéssel legfeljebb ötvenmillió forint pénzbüntetés szabható ki, az érintett a bí-

¹⁹Lásd a nemzetközi sport-választottbíráskodással (CAS) kapcsolatosan Bagdi Áron: A CAS általános választottbírórsági eljárása. *Sportjog*, 2020/2. 31–34.; Tarczay Áron: A lausanne-i Sport Választottbírórság szervezete és működése, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/dr_tarczay_aron-cas%5bjogi_forum%5d.pdf; Tarczay Áron: A sporttal kapcsolatos állandó választottbíráskodásról. *Ügyvédek Lapja*, Budapest, 2010/1.; Emmanuel Gaillard: *A nemzetközi választottbíráskodás jogának elmélete*. Budapest, HVG-ORAC, 2013, 157.

¹⁷Lásd továbbá Szekeres Diána: A Sport Állandó Választottbírórság új eljárási szabályzatáról. *Gazdaság és Jog*, 2019/9, 15–21.

¹⁸A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbírórság eljárási szabályzata, 2019. május 31.

rósághoz vagy a választottbírórsághoz a határozat kézbesítésétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül keresetet terjeszthet elő.

5. Amennyiben a sportszervezet megváltoztatja székhelyét, telephelyét, illetve nevét az St. 33. § (4) bekezdése értelmében, és e változás a sportszervezet indulási jogát érinti, hivatalból vagy kérelemre a sportszövetség szabályzatában megjelölt szerve megvizsgálhatja, hogy irányul-e a változás az indulási jog joggal való visszaélést megvalósító átruházására. Az eset összes körülményeinek mérlegelése alapján dönt a vizsgálat lefolytatásának eredménye alapján a sportszövetség elnöksége a változást végrehajtó sportszervezet versenyrendszerben történő részvételi jogáról. Amennyiben az indulás jogát megtagadó határozatot hoz az elnökség, azzal szemben az érintett sportszervezet kereset benyújtásával bírósághoz, illetve választottbírórsághoz fordulhat a határozat kézbesítésétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül.

Sportegyesület alapszabálya a választottbírórság eljárását a tagsági jogviszonyból, a sportegyesület vagy önálló jogi személy szervezeti egységei és a tagok egymás közti jogviszonyából eredő jogviták esetén kikötheti. Az eljárás választottbírórsági szerződés hiányában is megindulhat. A sporttörvényben meghatározott ügykörökben választottbírórsági szerződés hiányában is kikötheti eljárását a sportszövetség szabályzatában (új ESZ 7. § 3.). Az eljárást alávetési nyilatkozat hiányában is a sportoló, a sportszakember, a sportszervezet és a sportszövetség is kezdeményezheti (új ESZ 7.§ 4.).

A sport-választottbíráskodás menetét az új ESZ szabályozza. Az St. a 47. §-ában mind az alávetési ügyekben, mind az egyoldalúan kezdeményezett ügyekben gyorsított eljárást ír elő a választottbírórsági eljárásra.

Az egyoldalúan kezdeményezett ügyekben még rövidebb az eljárási határidő, mint a választottbírórsági szerződés alapján folyó ügyekben.

6.4. A Sport Választottbírórság szervezetéről

A Sport Választottbírórság legalább 15 fős választottbírói testületből, valamint az elnökből és a titkárságból áll. A MOB hivatali szervezete teszi lehetővé a működésének személyi és tárgyi feltételrendszerét.

A MOB elnökének javaslatára a tagokat és az elnököt négyéves időtartamra választják meg. Feltétele a tisztesség betöltésének, hogy jogi szakvizsgával, valamint legalább ötéves joggyakorlattal rendelkező, a sport területén jártas és tapasztalt jogász kerüljön megválasztásra. A megválasztott tagok függetlenek, nem utasíthatók.

Jogosítványait összbírói értekezlet keretén belül gyakorolja az önkormányzati feladatokat is ellátó testület – a választottbírói névjegyzékben szereplő személyek köre –, amelynek elnöke egyben a választottbírórság elnöke is. Az elnök hívja össze a testületi ülést a napi-rendre történő javaslattétel mellett. Az ülés napja előtt 8 nappal meg kell küldeni a meghívót a választottbírói névjegyzékben szereplőknek és az ülésre meghívott egyéb személyeknek is. Ez a határidő indokolt esetben kifejezetten lerövidülhet.

6.5. Az eljárási alapelvekről

Az eljárási alapelveket a Vbtv.-ből és az ESZ rendelkezéseiből lehet levezetni. Egyrészt az eljárás szabályozásában jelenik meg az elv, másrészt az intézmény államtól és politikától történő elválasztásának szerepe hangsúlyos, hiszen mind a működtetés, mind a kinevezés [St. 47. § (6) bekezdés], mind az ESZ megalkotása függetlenséget eredményez [St. 47. § (7) bekezdés].

Az eljárásra irányadó szempontrendszer a *Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbírórság Eljárási Szabályzat* (a továbbiakban: új ESZ) 12. §-a értelmében magában foglalja az egyenlő elbánás elvét (új ESZ 12. §, új Vbtv. 29. §), a nyilvánosság kizárásának elvét (új ESZ 12. § 5., 6., 7.), a méltányosság elvének érvényesülését (új ESZ 13. § 3.), a felek közös megállapodását (új ESZ 14. § 4.), a tisztességes eljárást elvét (új ESZ 14. § 4.). Az eljáró tanács megalakítására (új ESZ 16. §), az eljárás időtartamára (új ESZ 17. §), a keresetlevél és a válaszirat tartalmi kellékeire (új ESZ 18.§) az eljárási szabályzat tartalmaz pontos rendelkezéseket, ahogyan az értesítés, az idézés, a kézbesítés és az ideiglenes intézkedések vonatkozó szabályaira (új ESZ 19–21. §) is.

Választottbírórsági szerződéshez irányadó minta klauzula az új ESZ 48. §-ban található meg.

A jogvitában érdekelt felek kérésére a választottbírórság az ügyintézés, a tárgyalást elektronikus úton folytatja le, amennyiben egyaránt rendelkeznek az elektronikus eljárás feltételeivel a felek, és az arra irányuló kérésüket az adott ügy első tárgyalásának befejezéséig elő is terjesztik (új ESZ 47. §). A kereset elbírálására általában tárgyalás alapján kerül sor. Beavatkozásra, viszontkereset benyújtására, tárgyalás elhalasztására, eljárás szüneteltetésére, illetve az eljárás végzéssel történő megszüntetésére, amennyiben a felek annak folytatását megjelölt határidőn belül nem kérik, szintén az eljárási szabályzat alapján kerülhet sor (új ESZ 24–30. §).

6.6. Az alkalmazandó anyagi jogról (Vbtv. 41. §, új ESZ 13. §)

Az eljárásban a magyar anyagi jog vagy a felek által kikötött jog alkalmazandó. Amennyiben összefügg az eljárás jellegével, annyiban alkalmazandók a sportszervezetek, a sportági szakszövetségek és más sportszövetségek által kiadott szabályzatok, továbbá a nemzetközi sportági szervezetek szabályzatában foglalt rendelkezések is.

Összegezve az eljárás jellemző jegyeit, kiemelhető, a cél az, hogy lehetőség szerint a felek között békés úton kerüljön a jogvita rendezésre. Fontos kitétel, hogy érvényesüljön az egyenlő elbánás elve, azaz a felek előadhassák az ügyeiket, egyúttal jogukban áll megismerni az eljárás valamennyi anyagát, beadványokat, bizonyítékokat, eljárási cselekményeket is. A felek álláspontjukat szóban vagy írásban egyaránt előadhathatják. Fő szabályként nem nyilvános a választottbírórsági eljárás, ettől a felek egyetértésével térhet csak el a választottbírórság.

6.7. Az eljárás befejezéséről, a választottbíróóság döntéseiről (új ESZ 32–40. §)

A választottbíróóság ítélettel vagy végzéssel zárja eljárását, döntését többségi szavazással meghozva. Az ítéletben a felülvizsgálni kért határozatot helyben hagyhatja, megváltoztathatja, vagy hatályon kívül helyezheti felülvizsgálati jellegű eljárása során (új ESZ 33. §).

Ítélethozatalra kerül sor a választottbíróóság részéről, amennyiben a jogvita eldöntésére érdemben kerül sor, vagy a felek egyezségét – kérésükre – ítéletbe foglalja. Közbenső ítélet vagy részítélet is hozható az eljárás befejezését megelőzően. A választottbíróóság a költségek viseléséről az eljárást befejező határozatban rendelkezik.

A választottbíróóság nem adhat felvilágosítást az adott ügyről, a felek személyéről, a meghozott határozatokról. Jogi gyűjteményben, írott vagy elektronikus eszközök felhasználásával úgy hozható nyilvánosságra a határozat, hogy abból a felek személyes adatait előzetesen törlik.

6.8. A választottbíróósági díj (új ESZ 41. §)

Perköltségnek az ESZ értelmében a választottbíróósági díj és a választottbíróósági eljárás során a felek által megelőlegezett költségek minősülnek. A pervesztes fél a pernyertesség-pervesztesség arányában köteles viselni a perköltséget, a pernyertes fél által megelőlegezett költséget is megtérítve.

Az eljárás megindítása előtt a felperes az alábbi díjakat kell hogy megfizesse a választottbíróóság részére:

- a választottbíróói honorárium és annak közterhei,
- a választottbíróósági eljárásnak az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 55. §-a szerinti illetéke, azaz az eljárás tárgyértékének 1%-a az illeték mértéke, azzal, hogy legalább 5000 forintnak kell lennie, legfeljebb pedig 250 000 forint lehet. Amennyiben az eljárás értéke nem állapítható meg, úgy az illeték 10 000 forint. Ezek együttesen teszik ki a választottbíróósági díjat.

6.9. A hatálybelépés kérdésköre

A Sport Állandó Választottbíróóság Választottbírói Testülete az eljárási szabályzatot a MOB elnökének előzetes jóváhagyását (2019. május 8.) követően 2019 júniusában hagyta jóvá, azzal, hogy azt 2019. július 1-től kell alkalmazni a hatálybalépését követően indult eljárás-

sokban. Ezzel egyidejűleg a 2012. június 8-án elfogadott „korábbi” eljárási szabályzat hatályát veszítette. A folyamatban levő eljárásokat azonban még az abban foglaltak alapján kellett lefolytatni.

7. ZÁRSZÓ HELYETT

A sportban a választottbíráskodás mind a nemzeti jogok, mind a nemzetközi sport területén az önszabályozásból adódóan korán megjelent, majd a globalizáció a sport területén is jelentőssé vált. Mindazonáltal elmondható, hogy az állam szerepvállalása egyre jobban a sport területén is érvényesül. A sport kiemelkedő társadalmi szerepével a tömegérdeklődés részévé vált, és a sporthoz fűződő jog a testi és lelki egészséghez fűződő alapjogból is levezethető, amely többek között a rendszeres testedzés biztosításával is megvalósulhat.²⁰

Sárközy Tamás olvasatában az állami jogi szabályozás túlléphet a sporton. A szabályozást, mint például a kiskorú sportolók védelmét a sportjogi viták elbírálásánál kiemelt területként lehet említeni. Fő szabályként ki kell emelni, hogy nem az a cél, hogy az állam a belső, a szövetségek-sportegyesületek közötti egyeztetési, úgynevezett becsületbíráskodási tevékenységbe beavatkozzon, azonban azt biztosítani kell, hogy kirívó törvénysértések ne történhessenek meg, a sportolók alapjogai ne sérüljenek. A sportjogi választottbíráskodás, mint egy belső és külső elemeket is felvonultató jogvita-rendezési mód, az önszabályozás kontra állami szabályozás józan kompromisszumaként jelent meg, amely úgy biztosítja a jogállami elvek sportban történő érvényesülését, hogy közben kötődik a sport intézményes önszabályozó rendjéhez is. A jog törvényi szabályozása a sport esetében sem képes annak minden gazdasági-mentális problémáját megoldani, arra azonban mindenképpen képes, hogy a sport számára intézményes keretrendszeret hívjon életre. Legfontosabb szerepe talán abban jelölhető meg, hogy a sporttevékenységet úgynevezett állami „játékszabályokkal” vegye körbe.²¹

²⁰ Béky Ágnes Enikő: Alternatív vitarendezés a sport világában. *Magyar Jog*, 2013/5, 290.

²¹ Sárközy: *I. m.*, 29; lásd továbbá Sárközy Tamás: *Sportjog: a 2004-es sporttörvény magyarázata*, Budapest, HVG-ORAC, 2010; Sárközy Tamás: *A sporttörvény magyarázata. A sportról szóló 2000. évi CXIV. törvény kritikai elemzése*. Budapest, HVG-ORAC, 2002.

A SPORTBALESETEK KÁRTÉRÍTÉSI JOGI MEGÍTÉLÉSE*

SPORTS ACCIDENTS IN TORT LAW

SPORTUNFÄLLE IM SCHADENERSATZRECHT

A sporttevékenység végzése során bekövetkező sérülések, vagyonban beálló értékcsökkenések, a sporttevékenység szervezésének és lebonyolításának jogi kereteit adó szerződések megszegéséből előálló károk megtérítése, kompenzálása és jóvátétele is a polgári jog rendszerén belül történik. Nincs ugyanis másik olyan jogág, mely a sértett, illetve károsult szemszögéből kifejezetten az ő számára nyújtana reparációt vagy éppen kompenzációt. A sporttevékenység körében bekövetkező balesetek esetén azonban jól megfigyelhető, hogy a bírói gyakorlat különleges értelmezést ad a polgári jogi felelősség feltételeinek, intézményeinek. A modern sportjog a sportbalesetek következtében előálló károk megtérítése körében elsősorban a bírói gyakorlat kezei között formálódva olyan felelősségi rendszert alakított ki, mely kifejezetten a sporttevékenységre specializált módon értelmezi és alkalmazza a polgári jogi felelősség klasszikus intézményeit. A tanulmány ennek az irányvonalnak a feltérképezésére vállalkozik, elsődlegesen a magyar jog és bírói gyakorlat szemszögéből.

Reparation or compensation for the damages suffered from injuries or amortization during sporting activities, and from the breach of contracts about organizing and staging of sporting events happens in the framework of the civil law. There is no such other branch of law that would proffer reparation or compensation especially for the victim or the aggrieved person from their own point of view. In the case of injuries during sporting activities it is clearly discernible that the case law gives a specific interpretation to the conditions and institutions of the civil liability. Modern sports law developed a liability regime for the compensation for damages of sports injuries – formed mostly by case law that interprets and applies the classic civil law institutions specifically for the sporting activities. The study undertakes to examine this line from the point of view of the Hungarian law and case law.

Der Schadenersatz oder Entschädigungsleistung für Schäden, die durch Verletzungen oder Amortisationen bei sportlichen Aktivitäten sowie durch Vertragsverletzungen der Veranstaltung und Durchführung von Sportveranstaltungen entstanden sind, erfolgt im Rahmen des Zivilrechts. Es gibt kein anderes Rechtsgebiet, das ein Schadenersatz oder Entschädigungsleistung für das Opfer oder die geschädigte Person aus ihrer eigenen Sicht anbieten würde. Bei Verletzungen bei sportlichen Aktivitäten ist klar erkennbar, dass die justizielle Praxis die Bedingungen und Institutionen der zivilrechtlichen Haftung spezifisch auslegt. Das moderne Sportrecht entwickelte ein Haftungssystem für den Schadenersatz durch Sportverletzungen, das hauptsächlich von der justizellen Praxis entwickelt wurde und die klassischen zivilrechtlichen Institutionen speziell für sportliche Aktivitäten auslegt und anwendet. Die Studie vornimmt, diese Linie aus der Sicht des ungarischen Rechts und der ungarischen justiziellen Praxis zu untersuchen.

1. BEVEZETÉS

A sport nemzetközi közéletben betöltött szerepe, valamint a sportban rejlő gazdasági potenciál felismerése napjainkra egy olyan, több jogág intézményeinek összegyűréséből kiemelkedő jogterületet hívott életre, melyet sportjogként szokás említeni. A sportjog, bár nem önálló jogági szerepre, azonban az e területet lefedő jogalkotás intenzív válása, a sporttevékenység végzésének feltételeit rögzítő, globalizációt célzó nemzetközi egyezmények sokasága mutatja, hogy a sporttevékenység jogi keretei sajátos megközelítést kívánnak. A magánjog felelősségi rendszerében már régóta ismert a fokozott veszéllyel járó tevékenységek felelősségi jogi nézőpontból történő eltérő megközelítése. A sporttevékenység végzését bár elsősre nem tekint-

jük e körbe tartozónak, mégis el kell ismernünk, hogy a sérelemokozás, károkozás lehetősége mindenképpen jelen van. A sportbalesetekből keletkező sérülések, károsodások kompenzálása, reparálása, a felelősséggel terhelt jogalany azonosítása és a kimentési okok jellemzően nem kerültek a jogalkotás látóterébe Európában és így Magyarországon sem. Ennek következménye, hogy a polgári jogi felelősség általános szabályai mentén bírálják el a bíróságok a sportbalesetekből származó kártérítési igényeket. Ahogyan azonban a polgári jogi felelősség rendszerére általánosan igaz annak erősen fragmentált volta és a bírói gyakorlat által sok esetben szakma- és tevékenységspecifikus formában diverzifikált természete, a sporttevékenység körében bekövetkező balesetek esetén is látható, hogy a bírói gyakorlat különleges értelmezést ad a polgári jogi felelősség feltételeinek, intézményeinek. Jelen tanulmány ennek az irányvonalnak a feltérképezésére vállalkozik, elsődlegesen a magyar jog és bírói gyakorlat szemszögéből.

* Készült a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával; másodközlés: a tanulmány eredetileg *A jogalkalmazás vitatott területei – Sport és társadalom* című konferenciakötetben (Debrecen, Printart-Press, 2017, ISBN: 978-615-80663-9-7) jelent meg.